

PROTOKOLL

fra

ekstraordinært møte (telefonmøte) i Omsetningsrådet

onsdag 25. juli 2018 kl. 10:00

Møtet ble hevet kl 10.50

Til stede:	Björg Tørresdal, Helge Aske (varamedlem for Vibeke Andersen), Kristin Taraldsrud Hoff, Jan-Egil Pedersen, Anne Jødahl Skuterud, Bjørn-Ole Juul-Hansen, Trine Hasvang Vaag, Trond Reierstad, Sigrid Helland, Ann Merete Furuberg og Lars Petter Bartnes.
Forfall:	Vibeke Andersen
Fra Landbruksdirektoratet:	Nina Strømnes Rodem, Hans Peder Hvide Bang, Mari Vengnes, Siv Heia Uldal, Kjersti Sorteberglien og Ida Louise Bjønness.

Saksliste

064/18	Godkjenning av innkalling og dagsorden	2
065/18	Reguleringslagring av storfekjøtt - heving av tak for reguleringslager i 2018 som følge av fôrmangel. Tilhørende endringer i omsetningsavgiften.....	4

Saksnr.: 064/18	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 25.07.2018	Tittel: Godkjenning av innkalling og dagsorden	Saksnr.: 18/37928-1

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Innkalling og dagsorden godkjennes.

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Varsel om ekstraordinært møte ble sendt ut 16. juli 2018.

Saksdokumenter ble sendt ut elektronisk til medlemmer og varamedlemmer.
Dokumentene er også lagt inn i skyløsningen Jottacloud.

Saksnr.: 065/18	Sektor: Kjøtt	Styre/råd: OR
Behandling: 25.07.2018	Tittel: Reguleringslagring av storfekjøtt - heving av tak for reguleringslager i 2018 som følge av førmangel. Tilhørende endringer i omsetningsavgiften.	Saksnr.: 18/37369-2

Beskrivelse

Lite nedbør og kraftig tørke har ført til grovførmangel i store deler av Norge. Som en følge av denne situasjonen er det registrert en betydelig økning i både storfeslaktning og innmelding av storfe til slakt. Etter retningslinjer for markedsregulering av kjøtt, kan det årlig legges inntil 2 500 tonn storfekjøtt på reguleringslager.

Med bakgrunn i den ekstraordinære situasjonen med stor mangel på grovfôr i landet, søker Nortura om en utvidelse av reguleringslageret på storfekjøtt på 2 500 tonn, som vil gi et tak på 5 000 tonn i 2018.

Nortura ber også Omsetningsrådet fastsette ny satser for omsetningsavgift som gjenspeiler anslåtte kostnader for året.

Hjemmel

Markedsreguleringsforskriften § 7-1, dispensasjon fra retningslinjer fastsatt 31.03.2011. Lov av 1936-07-10 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 5 og forskrift 1999-06-29 nr. 763 om omsetningsavgift på jordbruksvarer, og om overproduksjonsavgift på mjølk §1 andre ledd.

Forutsetninger

Nortura tar forbehold om at styret i Nortura godkjenner forslaget om endret omsetningsavgift.

Vedlegg

Søknad fra Nortura datert 09.07.2018

Forslag til vedtak

1. Omsetningsrådet vedtar å utvide maksimalt årlig kvantum for innlegging av storfekjøtt på reguleringslager med 2 500 tonn, til 5 000 tonn i 2018. Omsetningsrådets vedtak er basert på sterk tørke og grovførmangel i store deler av Norge.
2. Omsetningsrådet fastsetter omsetningsavgiften for kjøtt av storfe som følger:

Fra mandag 13. august 2018	kr 1,20 per kg
Fra mandag 3. september 2018	kr 1,70 per kg

Møtebehandling

Forslaget om endret omsetningsavgift ble vedtatt i Norturas styret den 20. juli.

Medlem Bjørn-Ole Juul-Hansen la fram følgende forslag til vedtak punkt 1:
«Endringsforslag – primærforslag

1. Omsetningsrådet vedtar å utvide maksimalt årlig kvantum for innlegging av storfekjøtt på reguleringslager med 2 500 tonn, til 5 000 tonn i 2018, på grunn av unormalt mye slakting som konsekvens av sterk tørke og grovfôrmangel i store deler av Norge. På grunn av den ekstraordinære situasjonen åpnes det for dobbel mottaksplikt av helt slakt. Tilleggskvoten fordeles etter slakteandel slik at de ikke-samvirkeide slakteriene disponerer volumet som er ut over markedsregulators slakteandel.

Om dette endringsforslaget faller foreslås dette:

Utsettelse- og utredningsvedtak - sekundærforslag:

Saken utsettes til augustmøtet.

Dagens regelverk er utformet for å håndtere temporære og sesongmessige markedsutfordringer, ikke ekstraordinære, nasjonale krisesituasjoner. Dagens situasjon har karakter av en nasjonal krise- og unntakstilstand, og vedtak i denne saken vil skape presedens for håndteringen av andre, framtidige situasjoner av kritisk karakter for hele sektorer.

En kriseløsningsmodell må være robust i forhold ulike typer kriser, herunder situasjoner som krever rask nedslakting som fordrer bruk av hele bransjens slaktekapasitet. Sekretariatet bes om, i samråd med Nortura og KLF, å utarbeide forslag til reguleringsløsning som kan benyttes i markedsituasjoner som er ut over det ordinært regelverk er utformet for å håndtere.»

Som et tillegg til sekretariatets forslag til vedtak, foreslo leder Bjørg Tørresdal følgende tillegg:

Når det nå brukes reguleringsmidler til ekstraordinær regulering av storfekjøtt, pålegges markedsregulator mottaksplikt til innenlands produsert storfekjøtt (helt slakt) fra uavhengig aktører.

Mottaksplikten avgrenses til en andel av tilleggskvoten.

Mottaksplikten fra de uavhengige aktørene avgrenses til den enkelte aktørs andel av slaktingen av storfekjøtt i 2017 multiplisert med innlegg av kjøtt innenfor tilleggskvote.

Medlem Trine Hasvang Vaag foreslo at setning to i punkt 1 i forslaget fra Landbruksdirektoratet endres til: «Med grunnlag i tørkesituasjon force majeure åpnes det for dobbel mottaksplikt for helt slakt».

Bjørn-Ole Juul-Hansen trakk sitt forslag.

Enstemmig vedtak.

Vedtak

1. Omsetningsrådet vedtar å utvide maksimalt årlig kvantum for innlegging av storfekjøtt på reguleringslager med 2 500 tonn, til 5 000 tonn i 2018. Med grunnlag i tørkesituasjon force majeure åpnes det for dobbel mottaksplikt for helt slakt.

Når det nå brukes reguleringsmidler til ekstraordinær regulering av storfekjøtt, pålegges markedsregulator mottaksplikt til innenlands produsert storfekjøtt (helt slakt) fra uavhengig aktører. Mottaksplikten avgrenses til en andel av tilleggskvoten. Mottaksplikten fra de uavhengige aktørene avgrenses til aktørenes andel av slaktingen av storfekjøtt i 2017 multiplisert med innlegg av kjøtt innenfor tilleggskvote.

2. Omsetningsrådet fastsetter omsetningsavgiften for kjøtt av storfe som følger:

Fra mandag 13. august 2018	kr 1,20 per kg
Fra mandag 3. september 2018	kr 1,70 per kg

Reguleringslagring av storfekjøtt - heving av tak for reguleringslager i 2018 som følge av fôrmangel. Tilhørende endringer i omsetningsavgiften.

Bakgrunn

Lite nedbør og kraftig tørke har ført til stor grovfôrmangel i store deler av Norge. Meteorologiske data tilsier at vi må tilbake til 1975 for å registrere like lite nedbør i mai, juni og fram til midten av juli over Østlandet og på Sørlandet. I 1947 var det også svært lite nedbør i dette området. Tørken varte imidlertid dette året helt fram til september. Norsk landbruksrådgivning regner med at totalavlingene for gras og korn på Østlandet i år vil ligge under 50 prosent av det normale.

Søknad fra Nortura m.m.

Nortura sendte 9. juli 2018 en søknad til Omsetningsrådet, som gjengis som følger:

«Som Omsetningsrådet er kjent med har vi i år en kritisk fôrsituasjon for grovfôr. Den kraftige tørken har medført en akutt grovfôrmangel i store deler av landet og bøndene har begynt å slakte ned besetninger som følge av mangel på fôr.

Alle landets organisasjoner jobber nå intenst med tiltak for å avhjelpe fôrsituasjonen. Et felles budskap fra alle er at nedslakting er den dårligste løsningen.

- Felleskjøpet optimaliserer ulike kraftfôrtyper som kan benyttes sammen med minimalt med kraftfôr.
- Det mobiliseres på alle fronter for å berge mest mulig halm. Selv om også kornet er berørt av tørken på Østlandet er det store arealer som tradisjonelt ikke ha berget halm. I Trøndelag ser det ut til å bli greie kornavlinger og dermed halm.
- Felleskjøpet etablerer et landsdekkende opplegg for omsetning av grovfôr for å koble selgere og kjøpere.
- NLR utarbeider kalkyler for fastsetting av grovfôrpriser som et bidrag til å unngå overprising av grovfôr.
- NLR har flere artikler på sine hjemmesider om tiltak for å berge mest mulig fôr på egen gård.

Nortura har registrert en kraftig økning i slaktingen og innmelding av slakt den siste tiden. Det er med basis i uke 26 meldt inn til sammen ca. 11 000 flere storfe. Dersom storfeprodusentene føler seg nødt til å slakte ned deler av sine besetninger vil dette gi et stort overskudd av storfe. Nortura har i dag en begrensning for innlegg av storfe på reguleringslager på 2 500 tonn per år etter innføringen av ny markedsordning for storfe fra 1.7.2009. Nortura har hittil i år lagt inn 1 200 tonn storfe.

Nortura søker Omsetningsrådet om å øke kvantumet for innlegg av storfe på reguleringslager i 2018 til 5 000 tonn. Bakgrunnen for dette er utslakting av storfe som følge av mangel på grovfôr. Dersom Nortura ikke har anledning til å fryse inn mer enn 2 500 tonn storfe i 2018 vil Nortura selv måtte dekke kostnadene ved å håndtere et overskudd av storfeslakt som følge av den kraftige tørken.»

Ut over den informasjonen som framkommer av søknaden, har Nortura telefonisk meddelt Landbruksdirektoratet, jf. telefonsamtaler med Nortura 11.07. og 12.07. 2018, at de i utgangspunktet tilrår storfekjøttprodusentene å avvente innmelding av storfe i påvente av resultater fra tiltak som nå settes i verk for å bedre fôrsituasjonen.

Norturas nettside *Totalmarked, kjøtt og egg* viser i prognose pr. 20.06.2018 et engrossalg av storfe/kalv på 100 900 tonn i 2018. Tilførsel av norsk vare gjennom året utgjør 85 800 tonn og importkvoter totalt inntil 7 570 tonn. Markedsbalansen utgjør etter dette et

underskudd på 7 500 tonn. Etter Norturas vurdering vil en utvidelse av storfeslaktingen nå ligge godt innenfor behovet for storfekjøtt i det norske markedet i 2018. Nortura har bedt Landbruksdirektoratet om at tollen på storfekjøtt ikke bør administreres etter uke 31 i 2018.

Direktoratet har bedt Nortura om noen flere utfyllende opplysninger, for bedre å kunne belyse årets situasjon ved sammenlikning mot fjoråret. Nortura svarer som følger: «De alle fleste aktører satt med egne store kommersielle lagre av storferåvare i fjor, dette er klart redusert i år. Mange slet med avsetning på de frosne varene. Perioden uten generell tollnedsettelse, slutten av august 2017 til og med februar 2018, sørget da for at disse lagrene fikk avsetning i markedet. En lettelse for aktørene som da oppnådde å få "ryddet" rent for egne varer. Flere aktører har nok i år skåret mindre til lager da de nok ikke ønsker å komme i en tilsvarende situasjon som fjoråret. Flere med Nortura har nok lagt seg på linje med å redusere bufferlageret sitt samt styrer mer i retning skjæring for salg/ordre enn lagring.»

Videre sier Nortura:

«Det er en utfordrende situasjon med lite nedbør over lengre tid. Perioder med lite regn er en vant med og nedbør i uke 24 roet situasjonen noe. Men det kom for lite regn og værvarslene ga ikke håp om mer. Det er derfor først i uke 25 dette begynte å eskalere.

Det var lagt opp til en prisløype som skulle motivere til økt slakting fra påske og ut juni for å bidra til økt dekning av norsk storfekjøtt. Det lykkes en med og Nortura slaktet 49 000 storfe i denne periode dvs. ca. 8 500 flere enn samme i fjor. Det var derfor overraskende at den totale innmelding for slakting i uke 26 ble på ca. 11 000. En normal innmelding i Nortura er på 4 000 – 4 500 dyr. Med bakgrunn i slaktingen i ukene før og uke 26 var siste uke før prisnedgangen var det forventet en innmelding på 7 000 – 8 000 dyr. Innmeldingene fortsatte å være større enn forventet de neste ukene og til uke 27 ble det meldt inn ca. 500 dyr utenom avtaleordningen bare i region øst. Da en har normalt har størst respons på prisløypen i Region øst ble dette utfordrende å handtere med økte innmeldinger på grunn av tørken. I sum har dette ført til en krevende situasjon mht. slaktekapasitet. Vi har derfor måttet utsette slakting på mye dyr i henhold til avtaleordningen og i god dialog med produsentene.

På denne bakgrunn er det vanskelig å gi eksakte tall på hvor mye dyr som er slaktet på grunn av tørken og gjennomsnittsvæker. Men som beskrevet over var det forventet en lavere slakting i juli i år enn i fjor. Men det er på Østlandet de store endringene ha kommet. Det er slaktet ca. 2000 dyr mer enn forventet de siste tre ukene. Gjennomsnittsvekten på ung okse i ukene 24 - 27 er ca. 20 kg lavere enn i samme periode i fjor, i resten av landet er gjennomsnittsvekten kun redusert med ca. 6 kg.» (Til informasjon har Nortura opplyst at gjennomsnittsvekten på slaktet på reguleringslagret er 290 kg.)

Direktoratet har også bedt Nortura vurdere kostnadmessige konsekvenser ved heving av taket og ev. konsekvenser for omsetningsavgiften. Nortura gir en vurdering og ber samtidig om endringer i løpende omsetningsavgift for 2. halvår. De skriver som følger:

«Skulle det bli nødvendig å legge inn 5 000 tonn på reguleringslager i høst, vil det bety en kostnad utover det som ligger i budsjettet på nærmere 20 mill. kroner. Vi mener det riktig at de som leverer slakt i 2018 er med på å betale dette gjennom økt omsetningsavgift og foreslår følgende satser:

Fra mandag 13. august: kr 1,20 per kg

Fra mandag 3. september: kr 1,70 per kg

Forslaget innebærer både økning av satsene og at økningen skjer tidligere enn det som er vedtatt. Inntekten til fondet vil øke med anslagsvis 15 mill. kroner. Vi må imidlertid

presisere at inntektsøkningen er vanskelig å anslå i og med at siste prognose ble utarbeidet før vi så effekten av tørken på storfeslaktingen.

Når det gjelder 2019, er konsekvensene svært vanskelige å anslå nå. Vi må nok henvise til budsjettet for 2019. Styret vårt behandler det i oktober.»

Direktoratet har fått tilleggsinformasjon om at forslaget ikke er behandlet av Norturas styre, og at administrasjonen tar forbehold om styrets godkjenning. Styremøtet er i skrivende stund ikke berammet.

Omtale av noen tiltak for å avhjelpe situasjonen

Landbruks- og matdepartementet har bestemt av det fra 13. juli til 30. september i år skal være tollfrihet for import av grovfôr til Norge. En forlengelse av perioden vil bli vurdert. Departementet har også gitt rom for at tørkeskadet korn kan bli høstet nå og nyttet som grovfôr. Det forventes at tiltakene medvirker til større tilgang på fôr i markedet.

Landbruksdirektoratet vil 10. august auksjonere en ekstraordinær tollkvote for råvarer til kraftfôr. Størrelsen på kvoten blir endelig vedtatt 7. august 2018.

Landbruksdirektoratet har også vedtatt å oppheve generell tollnedsettelse for storfekjøtt med virkning fra 17. juli i år. Uten dette vedtaket hadde det vært tollnedsettelse for storfekjøtt til 6. august.

Norsk landbruksrådgivning, Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag stiller seg bak de vurderinger som Nortura har gjort og går ut med de samme tilrådingene til storfekjøttprodusentene. Felleskjøpet Agri har invitert til en rekke fagmøter på Østlandet om grovfôrsituasjonen.

Mattilsynet er bekymret for smitte som kan følge med import av grovfôr, og nevner spesielt afrikansk svinepest. De følger tett opp med informasjon og veiledning på sine nettsider og holder et åpent informasjonsmøte 19. juli, i samarbeid med Veterinærinstituttet, om muligheter og smitterisiko ved import av grovfôr.

Ut over dette nevner også Nortura en rekke tiltak, som fremkommer av ovennevnte søknad.

Markedsregulering av storfekjøtt - volummodellen

Avtalepartene besluttet ved jordbruksforhandlingene i 2009 at markedsordningen for storfe skulle gå over fra en prisbasert til en volumbasert modell. Dette innebar blant annet at reguleringslagring kunne videreføres, men at dette ville bli begrenset til et forhåndsfastsatt kvantum. Det ble lagt til grunn at Omsetningsrådet skulle fastsette de aktuelle årlige kvanta.

Retningslinjer for markedsregulering av kjøtt

Av retningslinjenes § 2-1 som omfatter storfe og sau/lam går det fram, jf. retningslinjer fastsatt av Omsetningsrådet 31.03.2011:

«Midler fra fondet for omsetningsavgift på kjøtt kan nyttes til å finansiere følgende tiltak som markedsregulator setter i verk eller formidler:

1. Reguleringslagring
2. Levering med frysefradrag

3. Spesialmarkeder

Disse tiltakene gjelder vareslag og kvaliteter som er definert i liste over reguleringsvare. Eventuell andre avsetnings- og produksjonsregulerte tiltak kan gjennomføres etter forhåndsgodkjennelse fra Omsetningsrådet.

Omsetningsrådet fastsetter maksimalt årlig kvantum for innlegg av kjøtt av storfe og sau/lam på reguleringslager. Det årlige kvantumet fastsettes med grunnlag i normale sesongvariasjoner i produksjon og forbruk i et balansert marked.»

Landbruksdirektoratets vurdering

Store deler av Norge har i år vært utsatt for sterk tørke, og det har i store områder vært lite eller ingen nedbør fra begynnelsen av mai til midt i juli. Landbruksdirektoratet vurderer tørken og de små grovfôravlingene som en ekstraordinær situasjon. Norsk landbruksrådgeving anslår på nåværende tidspunkt årets grovfôr- og kornavling på Østlandet til under 50 prosent av et normalår.

Landbruks- og matdepartementet har satt i verk tiltak for å bedre fôrsituasjonen til storfeprodusentene. I tillegg orienterer Nortura i sin søknad om støtte, aktiviteter og rådgeving for å begrense nedslaktingen. Etter Landbruksdirektoratets vurdering er det imidlertid for tidlig å si noe om virkningen av disse tiltakene.

Med bakgrunn i fôrsituasjonen har Nortura fått stor innmelding av storfe til slakt. Dersom nåværende slaktenivå på storfeslakt vedvarer, vil det årlige reguleringskvantumet på 2 500 storfekjøtt være nådd i første halvdel av august.

Nortura har i dag mottaksplikt fra alle primærprodusenter, uten kvantumsbegrensning. Som de selv påpeker vil innkjøp ut over 2 500 tonn bli for Norturas regning. I den ekstraordinære situasjonen storfeprodusentene står i med hensyn til førtilgang med tilhørende vurderinger knyttet til dyrehelse- og dyrevelferd, ser direktoratet dette som en unntakssituasjon hvor også Omsetningsrådet bør kunne dispensere fra sitt nasjonale regelverk for å bidra til å avhjelpe situasjonen primærprodusenten står i, gjennom å benytte det eksisterende markedsreguleringsystemet som kommer alle storfekjøttprodusentene til gode. Dette vil være ett av flere tiltak som iverksettes i en vanskelig situasjon. Slik direktoratet ser det, jobbes det meget aktivt på flere områder for å begrense nedslaktingen, noe som er viktig siden reguleringslagringsordningen kan bli et kostbart alternativ for bonden.

Landbruksdirektoratet foreslår at Omsetningsrådet, i den spesielle situasjonen som er oppstått, dispenserer fra retningslinjene 31.03.2009, med hjemmel i markedsreguleringsforskriften § 7-1, og forhåndsgodkjenner at taket for innlegging av storfe på reguleringslager i 2018 heves fra 2 500 tonn til 5 000 tonn.

Markedsbalansen for storfe er prognosert til en underdekning på 7 500 tonn inkludert kvoteimport, hvilket betyr at markedssituasjonen er å betrakte som balansert, ref. regelverkets forutsetning om «et balansert marked».

Videre er Landbruksdirektoratet av den oppfatning at dette er et unntakstilfelle for 2018, hvilket også ligger i Norturas søknad som gjelder for 2018, slik at taket for 2019 blir vurdert etter ordinære forhold.

Nortura søker samtidig om endringer i løpende omsetningsavgift for 2018.

Gjeldende avgift er 0,70 kr/kg, og etter tidligere vedtak skulle avgiften økes til 1,20 kr/kg

fra 1. oktober 2018. Maksavgiften inneværende år er satt til 2,00 kr/kg. Nå foreslår Nortura følgende endring:

Fra mandag 13. august: kr 1,20 per kg

Fra mandag 3. september: kr 1,70 per kg

De begrunner økningen med økte kostnader og at det er riktig at de som leverer slakt i 2018 er med på å betale dette gjennom økt omsetningsavgift. Direktoratet mener dette er i tråd med prinsippene for reguleringssystemet. Nortura peker på stor usikkerhet knyttet til tallene, så størrelsen er vanskelig å vurdere, men en fremskynding og heving av satsen synes riktig. Direktoratet fremmer Norturas forslag. Det tas forbehold om godkjenning i Nortuas styre. Nortura opplyser at styret sannsynligvis vil behandle saken før møtet i Omsetningsrådet. Direktoratet ser det som en fordel at så skjer.